

КЛЮЧОВА ТЕМА¹

Стаття 14

Дискримінація та імміграція

(Останнє оновлення: 28.02.2026)

Вступ

Дискримінація в контексті імміграції розглядалась Судом у двох аспектах. З одного боку, Суд розглянув скарги на стверджувану дискримінацію особи за ознакою імміграційного статусу. З іншого боку, він ретельно вивчив справи, в яких порушувались питання дискримінації за різними ознаками в контексті імміграції.

Дискримінація за ознакою імміграційного статусу

- Той факт, що імміграційний статус є статусом, що надається згідно з законом, а не є притаманним особі, не перешкоджає прирівнювати його до «іншого статусу» для цілей статті 14. Надання особі імміграційного статусу тягне за собою цілу низку правових та інших наслідків («*Бах проти Сполученого Королівства*» (*Bah v. the United Kingdom*), 2011, § 46; «*М.Т. та інші проти Швеції*» (*M.T. and Others v. Sweden*), 2022, § 96).
- Аргумент на користь того, що статус біженця прирівнюється до «іншого статусу», ще більш переконливий, адже на відміну від імміграційного статусу, статус біженця не передбачає елементу вибору («*Ходе і Абді проти Сполученого Королівства*» (*Hode and Abdi v. the United Kingdom*), 2012, § 47).
- Беручи до уваги той факт, що імміграційний статус включає в себе елемент вибору, межі свободи розсуду, якими наділені Договірні Держави, є ширшими, а необхідне обґрунтування - менш вагомим («*Бах проти Сполученого Королівства*» (*Bah v. the United Kingdom*), 2011, § 47).
- Попри наявність фактичних і правових аргументів на користь того, що становище осіб, які рятуються від загальної ситуації в країні свого походження (статус додаткового захисту), і становище осіб, які втекли з рідної країни через ризик особистого переслідування або жорстокого поводження (статус біженця), не є аналогічним або схожим по суті, для цілей статті 14 існує потреба в аналізі особливих обставин кожної справи, приділяючи особливу увагу праву, на яке посилаються («*М.Т. та інші проти Швеції*» (*M.T. and Others v. Sweden*), 2022, §§ 97-111).

Варті уваги приклади:

- «*Анакомба Юла проти Бельгії*» (*Anakomba Yula v. Belgium*), 2009 рік — відмова іноземцю, який проживає в країні незаконно, в наданні правової допомоги з метою оскарження батьківства;

¹ Підготовлено Секретаріатом Суду. Не покладає зобов'язань на Суд.

Цей переклад опубліковано за домовленістю з Радою Європи, Європейським судом з прав людини та Верховним Судом (Україна) і виконано бюро перекладів «Профпереклад».

- *«Бах проти Сполученого Королівства» (Bah v. the United Kingdom)*, 2011 рік — відмова з боку місцевих органів надати особі, що без власної волі позбавлена житла і має на утриманні неповнолітню дитину, переважне право на одержання соціального житла на тій підставі, що неповнолітня дитина перебувала на імміграційному контролі;
- *«Пономарьови проти Болгарії» (Ponomaryovi v. Bulgaria)*, 2011 рік — вимога до іноземців без посвідки на постійне проживання внести плату за шкільне навчання;
- *«Ходе і Абді проти Сполученого Королівства» (Hode and Abdi v. the United Kingdom)*, 2012 рік — відсутність в іммігрантів з тимчасовим дозволом на перебування в країні як біженців можливості возз'єднатися з чоловіком або дружиною, з якими одружились після того, як біженець покинув країну свого походження;
- *«М.Т. та інші проти Швеції» (M.T. and Others v. Sweden)*, 2022 рік — призупинення строком на три роки можливості возз'єднання сімей для осіб зі статусом додаткового захисту на відміну від осіб зі статусом біженців.

Інші справи щодо дискримінації, пов'язаної з імміграцією

- Конвенція не гарантує іноземцям право на в'їзд або проживання в певній країні (*«Іброгімов проти Росії» (Ibrogimov v. Russia)*, 2018; *«Пажич проти Хорватії» (Pajić v. Croatia)*, 2016; *«Новрук та інші проти Росії» (Novruk and Others v. Russia)*, 2016). Утім, справи, пов'язані із возз'єднанням сімей або збереженням зв'язку між дорослими дітьми та їхніми батьками, можуть підпадати під дію одного чи кількох положень Конвенції або Протоколів до неї.
- Навіть якщо стаття 8 не передбачає загальних зобов'язань щодо возз'єднання сімей (*«Жонесс проти Нідерландів» (Jeunesse v. the Netherlands)* [ВП], 2014), захід імміграційного контролю, сумісний зі статтею 8, може прирівнюватись до дискримінації та порушення статті 14 (*«Абдулазіз, Кабалес і Балкандалі проти Сполученого Королівства» (Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom)*, 1985; *«Бяо проти Данії» (Biao v. Denmark)* [ВП], 2016).
- Заявник не може посылатись на існування «сімейного життя» відносно дорослих осіб, які не належать до його найближчих членів сім'ї і щодо яких не було доведено, що вони перебували або перебувають у залежності від нього. Водночас зв'язок між дорослими дітьми та їхніми батьками може бути віднесений до категорії «приватного життя» в розумінні статті 8 Конвенції (*«Новрук та інші проти Росії» (Novruk and Others v. Russia)*, 2016, §§ 88-89) і, відповідно, в цих випадках може застосовуватись стаття 14 в поєднанні зі статтею 8.

Варті уваги приклади:

- *«Бяо проти Данії» (Biao v. Denmark)* [ВП], 2016 рік: відмова у возз'єднанні сім'ї на підставі наявності зв'язків з іншою країною, тоді як до осіб, які протягом щонайменше 28 років мали данське громадянство, застосовувались більш вигідні умови возз'єднання сім'ї;
- *«Абдулазіз, Кабалес і Балкандалі проти Сполученого Королівства» (Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom)*, 1985 рік: відмова в дозволі на возз'єднання сім'ї чоловікам заявниць, які законно та постійно проживають у Сполученому Королівстві, оскільки чоловікові, який проживає у Сполученому Королівстві, простіше було, ніж жінці, отримати дозвіл на в'їзд або перебування в країні з метою проживання для своєї дружини, яка не є громадянкою цієї країни;
- *«Кіютін проти Росії» (Kiyutin v. Russia)*, 2011 рік, і *«Новрук та інші проти Росії» (Novruk and Others v. Russia)*, 2016 рік: дискримінація іноземців з ВІЛ-позитивним статусом

щодо поданої ними заяви на отримання посвідки на постійне проживання і/або постійна заборона в'їзду до Росії на підставі стану здоров'я;

- [«Пажич проти Хорватії» \(Pajić v. Croatia\)](#), 2016 рік: відмова в наданні посвідки на постійне проживання на підставі сімейних зв'язків партнерові-іноземцю тієї самої статі, оскільки відповідне національне законодавство виключало таку можливість для одностатевих пар, водночас надаючи її для неодружених різностатевих пар;
- [«Таддеуччі та МакКол проти Італії» \(Taddeucci and McCall v. Italy\)](#), 2016 рік: відмова в наданні посвідки на постійне проживання на підставі сімейних зв'язків партнерові-іноземцю тієї самої статі, враховуючи, що лише гетеросексуальні пари могли укласти шлюб і отримати статус чоловіка чи дружини у зв'язку з возз'єднанням родини.

Подальші посилання

Посібники із судової практики:

- [Посібник із імміграції](#)
- [Посібник із прав ЛГБТІ-осіб](#)

Інше:

- [Посібник із європейського антидискримінаційного права](#), редакція 2018 року, публікація Суду і Агентства Європейського Союзу з питань основоположних прав (FRA)
- [Посібник із європейського права з питань притулку, кордонів та імміграції](#), редакція 2020 року, публікація Суду і FRA

КЛЮЧОВІ ПОСИЛАННЯ ІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Провідні справи:

- [«Бах проти Сполученого Королівства» \(Bah v. the United Kingdom\)](#), № 56328/07, ЄСПЛ 2011 рік (відсутність порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Пономарьови проти Болгарії» \(Ponomaryovi v. Bulgaria\)](#), № 5335/05, ЄСПЛ 2011 рік (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 2 Першого протоколу до Конвенції).

Інші справи щодо дискримінації за ознакою імміграційного статусу:

- [«Анакомба Юла проти Бельгії» \(Anakomba Yula v. Belgium\)](#), № 45413/07, 10 березня 2009 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні з пунктом 1 статті 6);
- [«Ходе і Абді проти Сполученого Королівства» \(Hode and Abdi v. the United Kingdom\)](#), № 22341/09, 06 листопада 2012 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«М.Т. та інші проти Швеції» \(M.T. and Others v. Sweden\)](#), № 22105/18, 20 жовтня 2022 року (відсутність порушення статті 8; відсутність порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8).

Інші справи щодо дискримінації, пов'язаної з імміграцією:

- [«Абдулазіз, Кабалес і Балкандалі проти Сполученого Королівства» \(Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom\)](#), 28 травня 1985 року, серія А № 94 (відсутність порушення статті 8; порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Кіютін проти Росії» \(Kiyutin v. Russia\)](#), № 2700/10, ЄСПЛ 2011 рік (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Пажич проти Хорватії» \(Pajić v. Croatia\)](#), № 68453/13, 23 лютого 2016 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Новрук та інші проти Росії» \(Novruk and Others v. Russia\)](#), №№ 31039/11 і 4 інших, 15 березня 2016 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Бяо проти Данії» \(Biao v. Denmark\)](#) [ВП], № 38590/10, 24 травня 2016 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Таддеуччі та МакКол проти Італії» \(Taddeucci and McCall v. Italy\)](#), № 51362/09, 30 червня 2016 року (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8);
- [«Іброгімов проти Росії» \(Ibrogimov v. Russia\)](#), № 32248/12, ЄСПЛ 2018 рік (порушення статті 14, що розглядається в поєднанні зі статтею 8).